

No: 1100 – Mahreç İşareti

ULUBORLU ÇEKİ OYASI

Tescil Ettiren
ULUBORLU BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 25.02.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 09.05.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1100
Tescil Tarihi	: 09.05.2022
Başvuru No	: C2021/000080
Başvuru Tarihi	: 25.02.2021
Coğrafi İşaretin Adı	: Uluborlu Çeki Oyası
Ürün / Ürün Grubu	: Oya / Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatları ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Uluborlu Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Pazar Mah. Ilgaz Cad. 3 A Uluborlu / ISPARTA
Coğrafi Sınırı	: Isparta ili Uluborlu ilçesi
Kullanım Biçimi	: Uluborlu Çeki Oyası ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Uluborlu Çeki Oyası ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Uluborlu Çeki Oyası; 70 numara renkli merserize dantel ipi kullanılarak genellikle tığ ile örülen, çeki adı verilen ve yaklaşık 90 x 90 cm ölçülerindeki kare şeklindeki renkli yazmaların kenarlarına işlenen oyadır. 3 boyutlu olup sıklıkla tığ örgü tekniği uygulanır. Uluborlu Çeki Oyasının kolalama işlemi genellikle; ilkbahar aylarında toprağın altından çıkarılan latince adı *Astragalus* olan geven kökünün sütüyle yapılır.

Uluborlu Çeki Oyasında oya kökü yeşil renktedir. Üst sıra boyunca yer alan kirpiklerde beyaz ve sarı, çeki motifinde ise başta pembe, kırmızı ve sarı renk olmak üzere motif türüne göre her renk iplik kullanılır.

Uluborlu Çeki Oyasında Uluborlu ilçesinde en yaygın olarak tığ işi gül oyası tercih edilmekle birlikte erik çiçeği, gelincik, karanfil, küpeli, badem çiçeği, sümbül, kabak çiçeği, menekşe ve kiraz gibi doğada bulunan çiçek ve meyve motifleri de kullanılır. Ayrıca serçe gözü, kazayağı, tavşan dudağı gibi ismini hayvanlardan alan motifler ile paket taşı, süpürge, yüzük taşı ve sepet gibi adını gündelik yaşamdaki nesnelere alan motifler de kullanılır.

Geçmişe eskiye dayanan Uluborlu Çeki Oyasının coğrafi sınırı özgü üretim metodu vardır. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Uluborlu Çeki Oyasının üretiminde fındık kuka adı verilen 70 numara inceliğinde renkli merserize dantel ipi kullanılır. Her biri 5 gram olan bir yumaktan 10 - 12 adet çeki motifini elde edilir. Motif oluşturulmadan önce 18 - 22 numaralı tığ ile ortalama uzunluğu 4 metre olan su ya da kök denilen zincir şeklinde uzun bir şerit örülür. Oluşturulan bu şerit genellikle yeşil tonlarındadır. Tığ üzerine ip dolanıp zincir kutucuklar içerisinden geçirilerek oyanın, kirpik denen ikinci kısmı oluşturulur. Kirpiklerin üzerine ortalama 10 cm aralıklarla çiçek motifleri örülerek kompozisyon tamamlanır.

Tamamlanmış bir çeki oyasında ortalama 40 adet motif bulunur. Gül Motifi üç boyutlu ve çok yapraklı olacak şekilde örülür. Dairesel bir düzende ele alınmış eşit büyüklükteki motif yaprakları 3 kademe olarak yan yana birleştirilir. İlk kademede 5 yaprak örülür ve birleştirilir. İkinci kademede 4 ve son kademede ise 3 yaprak için aynı işlem tekrarlanır. Böylece her çeki motifini, toplam 12 yapraklı oluşur. Yaprakların örülmesinin ardından orta kısma tomurcuk örülür ve alt kısma iki yeşil yaprak eklenerek köke tutturularak motif tamamlanır. Uluborlu'da tığ oyası ile örülen diğer çiçek motiflerinde de aynı teknik uygulanır.

Hazırlanan oya, çeki örtüsünde düzgün durması için kolalama işlemine tabi tutulur. Bu işlem, ilkbahar aylarında toprağın altından çıkarılan geven kökünün sütüyle yapılır. Geven kökünün sütü, bitkinin çizilmesiyle çıkarılır ve kurutularak süt tozu elde edilir. Kolalama işlemi, geven bitkisinin kökünden elde edilen ve kurutulan süt tozunun 1/1 oranında sulandırılması ile elde edilen karışım ile yapılır. Oya, bu karışıma batırılıp çıkarılır ve elle tek tek düzeltilip şekil alması sağlandıktan sonra sertleşmesi için bir gün kadar kurumaya bırakılır. Geven otu sütünün yanı sıra jelatin de kolalama işlemi için kullanılabilir. Jelatinden kolalama işlemi yapılabilmesi için yarım jelatin yaprağı 1 çay bardağı sıcak su içinde eritilir. Kolalanan Uluborlu Çeki Oyası, çeki adı verilen yaklaşık 90 x 90 cm ölçülerinde kare şeklindeki pamuklu renkli ve desenli yazmaların kenarına dikildikten sonra satışa hazır hale gelir. Çeki yıllar içinde yıpranınca oya sökülüp bir başka çekiye dikilebilir.

Tablo 1. Uluborlu Çeki Oyasında kullanılan motifler ve adları

<u>Motifin görseli</u>	<u>Motifin adı</u>	<u>Motifin görseli</u>	<u>Motifin adı</u>
	Kırmızı gül (tığ) oya		Eflatun ebruli gül (tığ) oya
	Badem çiçeği (tığ) oya		Erik çiçeği (tığ) oya
	Sümbül (tığ) oya		İğde çiçeği (tığ) oya
	Menekşe (tığ) oya		Küpeli çiçeği (tığ) oya
	Kabak çiçeği (tığ) oya		Karanfil (tığ) oya
	Uluborlu kirazı (tığ) oya		Sabır taşı (tığ) oya
	Gül(iğne) oya		Çiçekli tatar (iğne) oya
	Karanfil (iğne) oya		Yıldızlı tin tin (iğne) Oya
	Altın tabak (iğne) oya		Süpürge (iğne) oya
	Sepet (iğne) oya		Yüzük kaşı (iğne) oya

	Fıskiyeli tatar (iğne) oya		Şeker sepeti (iğne) oya
	Gül (mekik) oya		Karpuz çekirdeği (mekik) oya
	Kaş ve kirpik (mekik) oya		İncili kuzulu koyun (mekik) oya
	Su kemeri (mekik) oya		Mezar taşı (mekik) oya
	Mantar (firkete) oya		İncili (firkete) oya
	Kurt (firkete) oya		İsimsiz (firkete) oya
	İsimsiz (firkete) oya		İsimsiz (firkete) oya
	Hanım çantası (boncuk) oya		Aşk merdiveni (boncuk) oya
	Türkan Şoray kirpiği (boncuk) oya		Subay sırması (boncuk) oya
	Kurt (boncuk) oya		Köprü (boncuk) oya

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Uluborlu Çeki Oyasının geçmişi eskiye dayanır. Coğrafi sınıra özgü üretim metodu vardır. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Uluborlu Çeki Oyasının tüm üretim aşamaları, belirtilen coğrafi sınırdaki gerçekleşir.

Denetleme:

Denetimler; Uluborlu Belediyesinin koordinasyonunda ve Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uluborlu Esnaf Odası ile Uluborlu Belediyesinden konuda uzman birer kişinin katılımıyla 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından yapılır. Denetimler düzenli olarak yılda bir defa, gerekli görülen durumlarda ve şikâyet halinde ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetime esas kriterler aşağıdaki gibidir:

- Üretimde kullanılan bileşenlerin uygunluğu.
- Özellikle motif çeşitleri olmak üzere, üretim metoduna uygunluk.
- Uluborlu Çeki Oyası ibaresinin ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.